

Sygn. akt IV U 563/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

3 listopada 2021 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Sławomir Matusiak

Protokolant: st. sekr. sąd. Katarzyna Wawrzyniak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 3 listopada 2021 roku w Sieradzu

odwołania J. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł.

z 26 sierpnia 2021 r. Nr (...)

w sprawie J. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł.

o rekompensatę

oddala odwołanie.

Sygn.akt IV U 563/21

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 26.08.2021 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. odmówił J. K. prawa do rekompensaty. Organ rentowy wskazał, że przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie wymieniają dodatku z tytułu pracy w szczególnych warunkach, przez co brak jest podstaw do wypłaty takiego dodatku.

W odwołaniu od decyzji organu rentowego pełnomocnik J. K. wniósł o jej zmianę poprzez przyznanie wnioskodawczyni prawa do wnioskowanego świadczenia. W odwołaniu zwrócono uwagę, że do wniosku zostało załączone świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze z dnia 6 sierpnia 2021 r., stwierdzające że wnioskodawczyni była zatrudniona w (...)w S. od 1 kwietnia 1991 r. do 31 marca 2002 r. w pełnym wymiarze czasu pracy, wykonując prace narażające na działanie pól elektromagnetycznych w zakresie od 0,1 do 300000 MHz w strefie zagrożenia, pracując jako starszy technik fizjoterapii. Wnioskodawczyni przepracowała łącznie w warunkach szczególnych 34 lata a pracownicy, którzy pracowali na takim samym stanowisku w tym samym zakładzie pracy, pobierają dodatek za pracę w warunkach szczególnych, zatem nie można zaakceptować sytuacji, w której ubezpieczona byłaby pozbawiona tego dodatku.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał, że decyzją z dnia 09.04.2002 r. J. K. przyznano od 01.04.2002 r. prawo do wcześniejszej emerytury. Organ zaznaczył, że rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury w niższym wieku emerytalnym, nawet jeśli tego prawa nie zrealizowała.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

J. K., ur. (...), w dniu 02.04.2002r. złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. wniosek o emeryturę. Do wniosku zostały załączone m.in. świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach: wystawione w dniu 12.03.2002 r. przez (...) w P., stwierdzające że J. K. w okresie od 23.06.1970 r. do 31.03.1972 r. wykonywała prace narażającą na działanie promieniowania jonizującego prace narażające na działające pól elektromagnetycznych w zakresie 0/1 do 300.000 MHz w strefie zagrożenia, na stanowisku wymienionym w wykazie A dziale XIV poz. 4 wykazu stanowiącego załącznik do zarządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z 12.07.1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu Służby Zdrowia; wystawione w dniu 18.02.1999 r. przez (...) w S. stwierdzające, że J. K. w okresie od 01.04.1972 r. do 31.03.1991 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała prace na stanowisku technika RTG oraz na stanowisku technika fizjoterapii i starszego technika fizjoterapii, wymienionym w wykazie A dziale XIII poz. 4 wykazu stanowiącego załącznik do zarządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12.07.1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu zdrowia i opieki społecznej. Decyzją z dnia 09.04.2002r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyznał J. K. emeryturę od 01.04.2002 r., tj. od ustania zatrudnienia. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury Zakład przyjął wynagrodzenie, stanowiące podstawę wymiaru składek z 10 lat kalendarzowych, tj. od 01.01.1989 r. do 31.12.1998 r.; wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 135,08%; podstawa wymiaru obliczona przez pomnożenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru przez kwotę bazową, wynoszącą 1.683,27 zł wyniosła 2.273,76 zł. Do ustalenia wysokości emerytury przyjęto 31 lat i 9 miesięcy okresów składkowych i 5 miesięcy okresów nieskładkowych.

W dniu 02.04.2007 r. J. K. wniosła o przyznanie emerytury od 60 roku życia oraz ustalenie wysokości świadczenia w oparciu o art. 53 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. Zakład Ubezpieczeń Społecznych decyzją z dnia 28 maja 2007 r. przyznał J. K. emeryturę od 1 kwietnia 2007 r., tj. miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto wynagrodzenie, stanowiące podstawę wymiaru składek z 10 lat kalendarzowych, tj. od 01.01.1989 r. do 31.12.1998 r.; wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 134,93 %; podstawa wymiaru obliczona przez pomnożenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru przez kwotę bazową, wynoszącą 1.683,27 zł wyniosła 2.271,24 zł, podstawa wymiaru po waloryzacji od 01.03.2006 r. wyniosła 2.559,07 zł; do ustalenia wysokości emerytury przyjęto 34 lata i 7 miesięcy okresów składkowych i 4 miesiące okresów nieskładkowych.

W dniu 20 sierpnia 2021 r. J. K. złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. wniosek o przyznanie dodatku do emerytury za pracę w warunkach szkodliwych wskazując, że w okresie od 23.06.1970 r. do 31.03.2002 r. pracowała w warunkach szkodliwych jako technik RTG i technik fizykoterapii. Do wniosku zostało załączone świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze stwierdzające, że w okresie zatrudnienia w (...) w S. od 01.04.1991 r. do 31.03.2002 r. J. K. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała prace narażające na działające promieniowania jonizującego oraz narażające na działanie pól elektromagnetycznych w zakresie od 0,1 do 300000 MHz w strefie zagrożenia na stanowisku wymienionym w wykazie A dziale XIV poz. 4 wykazu stanowiącego załącznik do zarządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12.07.1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu zdrowia i opieki społecznej (Dz.Ur. MZiOS Nr 8 z 30.08.1983 r. ze zm.).

Zaskarżoną decyzją z dnia 26.08.2021 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. odmówił J. K. prawa do rekompensaty.

(wnioski, decyzje, świadectwa pracy w aktach ZUS).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie była kwestia, czy odwołująca się spełnia warunki niezbędne do nabycia prawa do rekompensaty, o której mowa w art. 21 ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych

(Dz.U.2018.1924 t.j.). Stosownie do treści art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych, rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat. Przepis ust. 2 art. 21 cyt. ustawy stanowi natomiast, że rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Powołany przepis określa ogólne warunki nabycia prawa do rekompensaty, która - zgodnie z definicją legalną zamieszczoną w art. 2 pkt 5 cyt. ustawy – stanowi rodzaj odszkodowania za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub pracy o szczególnym charakterze przez osoby, które nie nabyły prawa do emerytury pomostowej (z powodu niespełnienia warunków ustawowych do nabycia tego prawa). Nadto art.23 ustawy określa tryb ustalania prawa do rekompensaty. Zgodnie z ust. 1 tego artykułu ustalenie rekompensaty następuje wyłącznie na wniosek ubezpieczonego ubiegającego się o emeryturę. Oznacza to, że nie jest prawnie dopuszczalne (i tym samym skuteczne) złożenie przez ubezpieczonego samodzielnego (odrębnego) wniosku dotyczącego (wyłącznie) ustalenia prawa do rekompensaty. Ustalenie (przyznanie) rekompensaty następuje dopiero wtedy, gdy ubezpieczony wystąpi do organu rentowego z wnioskiem o ustalenie prawa do emerytury („zwykłej”) i wyłącznie przy rozpoznaniu wniosku o emeryturę. Rekompensata nie jest bowiem samodzielnym świadczeniem wypłacanym z zasobów systemu ubezpieczeń społecznych (taki charakter ma np. emerytura), ale jest przyznawana (ustalana) w formie dodatku do kapitału początkowego, ustalanego na zasadach przewidzianych w art. 173 i 174 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jt.: Dz.U. z 2021r., poz.291). Innymi słowy, rekompensata zwiększa wartość kapitału początkowego ubezpieczonego i tym samym rzutuje na wysokość (zwiększenie) jego emerytury (por. Komentarz do art.21 i art.23 ustawy o emeryturach pomostowych pod red. Beaty Gudowskiej, 2013r., wydanie 1,Legalis).

Konkludując tę część rozważań, trzeba wskazać ,że z powołanych przepisów wynika, iż przesłankami uprawniającymi do rekompensaty są:

- 1) utrata przez ubezpieczonego możliwości przejścia na emeryturę („wcześniejszą”) w związku z wygaśnięciem po dniu 31 grudnia 2008 r. – w stosunku do ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. a przed dniem 1 stycznia 1969 r. – podstawy normatywnej przewidującej takie uprawnienie;
- 2) niespełnienie przez ubezpieczonego warunków uprawniających go do emerytury pomostowej na zasadach wynikających z przepisów o emeryturze pomostowej;
- 3) legitymowanie się przez ubezpieczonego co najmniej 15-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 4) niezyskanie przez ubezpieczonego prawa do emerytury według zasad przewidzianych w ustawie o emeryturach i rentach z FUS.

J. K., ur. (...), nabyła prawo do emerytury w niższym wieku emerytalnym, po ukończeniu 55 roku życia, na podstawie art.29 ust.1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, zgodnie z którym kobieta urodzona przed dniem 1 stycznia 1949 r., która nie osiągnęła wieku emerytalnego określonego w art. 27 pkt 1, może przejść na emeryturę po osiągnięciu wieku 55 lat, jeżeli ma co najmniej 30-letni okres składkowy i nieskładkowy albo jeżeli ma co najmniej 20-letni okres składkowy i nieskładkowy oraz została uznana za całkowicie niezdolną do pracy. Emerytura została przy tym obliczona na podstawie art.53 cyt. ustawy. A zatem wnioskodawczyni nie spełnia przesłanek koniecznych do nabycia prawa do rekompensaty. Argument odwołującej, wskazujący że udowodniła okres pracy w szczególnych warunkach w wymiarze co najmniej 15 lat nie ma w okolicznościach niniejszej decydującego znaczenia dla ustalenia spornego świadczenia. Odmowa prawa do rekompensaty wynikała bowiem przede wszystkim z faktu, że ubezpieczona skorzystała z prawa do emerytury w niższym wieku. Nie należy więc do kręgu osób , które utraciły możliwość przejścia na emeryturę „wcześniejszą” w związku z wygaśnięciem po dniu 31 grudnia 2008 r. podstawy normatywnej przewidującej takie uprawnienie. Należy również zaznaczyć, że stosownie do ustępu 2 art. 23 ustawy o emeryturach pomostowych rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, o którym mowa w przepisach art. 173

i art. 174 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Z przepisów tych wynika, że skoro rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, a zgodnie z art. 173 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych kapitał początkowy ustala się dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku, za których były opłacane składki na ubezpieczenia społeczne przed dniem 1 stycznia 1999 roku, to warunek sformułowany w art. 21 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych należy rozumieć w taki sposób, że rekompensata jest adresowana wyłącznie do ubezpieczonych objętych systemem emerytalnym zdefiniowanej składki, którzy przed osiągnięciem podstawowego wieku emerytalnego nie nabyli prawa do emerytury z FUS obliczonej według formuły zdefiniowanego świadczenia (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 17 grudnia 2015 roku, III AUa 717/15). Mając na uwadze treść art. 173 ust. 1, osobom urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r. zasadniczo nie ustala się kapitału początkowego. W praktyce jednak ZUS ustala kapitał początkowy takiej osobie, jeżeli spełni następujących pięć warunków: 1) złoży wniosek o emeryturę po raz pierwszy po dniu 31 grudnia 2008 r.; 2) wystąpi o obliczenie emerytury według tzw. zreformowanych zasad; 3) osiągnęła powszechny wiek emerytalny; 4) ma okresy składkowe i nieskładkowe wynoszące co najmniej 20 lat - kobieta, 25 lat - mężczyzna (z zastrzeżeniem wynikającym z art. 5 ust. 2 ustawy); 5) kontynuowała ubezpieczenia emerytalne i rentowe po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego (por. Antonów Kamil (red.), Komentarz do ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, [w:] Emerytury i renty z FUS. Emerytury pomostowe. Okresowe emerytury kapitałowe. Komentarz do trzech ustaw emerytalnych, wyd. I LEX/el. 2019). W świetle powyższych uregulowań wnioskodawczyni nie spełnia także przesłanek do ustalenia kapitału początkowego, przez co nie jest możliwe przyznanie jej świadczenia, które miałyby formę dodatku do kapitału początkowego. Powołane przepisy tworzą spójny system prawny, przewidując odszkodowanie za utratę przez ubezpieczonego możliwości przejścia na emeryturę „wcześniejszą” w związku z wygaśnięciem po dniu 31 grudnia 2008r. – w stosunku do ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. a przed dniem 1 stycznia 1969 r. – podstawy normatywnej przewidującej takie uprawnienie. W świetle tych uregulowań wnioskodawczyni takie odszkodowanie nie przysługuje, ponieważ nie utraciła in abstracto prawa do nabycia emerytury w niższym niż powszechny wiek emerytalny, przeciwnie - skorzystała z tego świadczenia, tylko na innej podstawie prawnej - zgodnie ze złożonym przez siebie wnioskiem. Trudno natomiast odnieść się do argumentów wnioskodawczyni, że inne osoby, będące w podobnej sytuacji faktycznej, otrzymały prawo do spornej rekompensaty, ponieważ brak jakichkolwiek danych (dotyczących innych stanów faktycznych), aby te argumenty przeanalizować. Ponadto decyzje wydawane w indywidualnych sprawach nie stanowią źródła prawa i nie mogą być podstawą przyznania świadczeń w stosunku do innych osób, nawet w tożsamym stanie faktycznym (przy czym w niniejszej sprawie odwołująca nie wykazała takiej sytuacji). Z tych wszystkich względów, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie.